

**Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny
na podstawie dokumentów
Słowa na start! (kl.4) oraz
NOWE Słowa na start! (kl. 5-8)
(wyd. Nowa Era)**

*Monika Grodzka
Monika Niepytalska
Kinga Żak*

Klasa 4

Dział 1: Mój dom, moi najbliżsi

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Uczeń: – czyta głośno krótkie teksty (wiersze, opowiadania); – wymienia bohaterów i wydarzenia; – wskazuje wers, strofę, rym, epitet; – wymienia kolory i postacie na obrazie; – zna podstawowe zasady pisowni (ó/u, wielka litera); – dzieli wyrazy na sylaby, porządkuje alfabetycznie; – zna elementy listu, kartki pocztowej, życzeń; - wyszukuje wyrazy w słowniku języka polskiego i słowniku ortograficznym	Uczeń: – czyta płynnie (głośno i cicho); – określa czas i miejsce wydarzeń; – opisuje bohaterów i ich cechy; – rozpoznaje narratora; – redaguje pozdrowienia wg wzoru; – poprawnie stosuje alfabet i sylaby; - korzysta ze słownika ortograficznego	Uczeń: – czyta z intonacją i odpowiednim tempem; – opowiada w kilku zdaniach o wydarzeniach; – tworzy plan wydarzeń i opis postaci; – stosuje zasady ortografii (ó/u) w prostych wyrazach; – redaguje pozdrowienia samodzielnie - korzysta ze słownika ortograficznego	Uczeń: – interpretuje tekst, wskazując wartości i postawy bohaterów; – ocenia zachowania bohaterów, odnosząc je do własnych doświadczeń; – wyjaśnia zasady pisowni z uzasadnieniem; – tworzy twórcze opisy (np. domu, rodziny); – łączy treści literackie z własnym życiem - korzysta ze słownika ortograficznego i słownika języka polskiego - podejmuje próby korzystania z internetowych wersji słowników - ocenia źródła informacji (słowniki, Internet)	Uczeń: – twórczo przekształca teksty (np. alternatywne zakończenia, własne wiersze, komiks o rodzinie); – przygotowuje prezentacje, plakaty, drzewa genealogiczne; – pisze wyczerpujące i poprawne pozdrowienia do różnych adresatów; – wykazuje aktywność, kreatywność i zaangażowanie w pracy zespołowej - samodzielnie i sprawnie korzysta ze słownika ortograficznego i słownika języka polskiego - korzysta z internetowych wersji słowników

Dział 2: Szkolne radości, szkolne smutki

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Uczeń: – czyta głośno teksty; – wymienia bohaterów i wydarzenia; – wskazuje narratora lub podmiot mówiący; – określa, kiedy i gdzie mają miejsce wydarzenia ukazane w tekście – podaje definicję epitetu – wymienia zasady ortograficzne (wielka litera); – wskazuje rzeczowniki nazywające osoby, zwierzęta, rośliny, rzeczy, miejsca, zjawiska pogodowe – podaje liczby i przypadki rzeczownika - opisuje ustnie w 2–3 zdaniach wygląd	Uczeń: – czyta płynnie i cicho; – opowiada w kilku zdaniach o wydarzeniach; – określa narratora uczestniczącego i nieuczestniczącego w wydarzeniach; – wskazuje cechy postaci - wypisuje z tekstu rzeczowniki; - podaje wyrazy o znaczeniu przeciwnym – ustala rodzaj rzeczowników – zadaje pytania przy kolejnych przypadkach – zapisuje tytuły utworów i cytowane wypowiedzi w cudzysłowach – odróżnia różne sposoby notowania – sporządza notatki, wykorzystując wiedzę	Uczeń: – czyta z intonacją i tempem; – korzysta ze słowników i katalogu bibliotecznego; - stosuje przymiotniki w odpowiednich formach; - odróżnia przymiotniki w rodzaju męskoosobowym i niemęskoosobowym; – notuje ważne informacje w formie krótkiego tekstu, punktów, schematu, tabeli – odmienia rzeczowniki przez przypadki w liczbie pojedynczej i mnogiej – znajduje w tekście określenia rzeczownika i udowadnia, iż są to epitety – poprawnie zapisuje imiona, nazwiska, przydomki, przezwiska, tytuły książek, filmów, programów, dzieł sztuki – korzysta ze słownika ortograficznego	Uczeń: – interpretuje tekst i zachowania bohaterów; – ocenia postawy postaci, odnosząc je do własnych doświadczeń; – wyraża opinię o bohaterach i lekturach; – stosuje różne formy notatek (schemat, tabela, plan); – samodzielnie analizuje środki stylistyczne; - określa przypadek i liczbę danego rzeczownika; – uzupełnia zdania właściwymi formami rzeczownika; - stosuje odpowiednią kompozycję w wypowiedzi pisemnej; – poprawnie zapisuje tytuły książek, filmów, utworów, dzieł sztuki, programów, również ze spójnikami i przyimkami wewnątrz tytułu	Uczeń: – twórczo przekształca teksty (np. pisze alternatywne zakończenia, opowiadania inspirowane lekturą); – przygotowuje projekty (plakat, film, prezentacja o szkole, klasie, bohaterach); – samodzielnie sporządza notatki z lektury; – wykazuje się kreatywnością i aktywnością w pracy grupowej - w przypadku wątpliwości korzysta z odpowiedniego słownika – trafnie wybiera najlepszą formę notatki i samodzielnie ją redaguje, zgodnie z wymogami dotyczącymi tej formy wypowiedzi – zapisuje poprawnie wszystkie podane wyrazy

i zachowanie postaci rzeczywistej – wskazuje cudzysłów i kursywę – zna zasady stosowania cudzysłowu i kursywy – wyjaśnia, czym jest notatka i wymienia różne sposoby notowania – wymienia zasady ortograficzne pisowni wielką literą imion, nazwisk, przydomków, pseudonimów, tytułów	na temat różnych sposobów notowania – stosuje zasady ortograficzne pisowni wielką literą imion, nazwisk, przydomków, pseudonimów, tytułów		– samodzielnie i sprawnie korzysta ze słownika ortograficznego	z trudnościami ortograficznymi (pisownia wielką i małą literą)
---	--	--	--	---

Dział 3: O sobie, o nas

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Uczeń: – czyta głośno krótkie teksty (wiersze, opowiadania); – wymienia bohaterów i wydarzenia; – wskazuje osobę mówiącą w wierszu, narratora; – podaje cechy bohatera; – zna zasady pisowni (rz/ż); – wyszukuje podstawowe informacje w słowniku; - wymienia najważniejsze elementy opisu przedmiotu; - podaje wyrazy opisujące wygląd przedmiotu; - opisuje ustnie w 2–3 zdaniach wygląd,	Uczeń: – czyta płynnie, z podziałem na role; – opowiada w kilku zdaniach o wydarzeniach i bohaterach; – rozpoznaje środki stylistyczne (rym, epitet, porównanie); – redaguje list, opis lub krótką wypowiedź wg wzoru; – wskazuje charakterystyczne cechy opowiadania; - wyszukuje w tekście informacje na temat wyglądu przedmiotu; - redaguje opis przedmiotu według wzoru – przedstawia, jakie znaki wykorzystujemy, by skutecznie się komunikować	Uczeń: – czyta z intonacją i odpowiednim tempem; – opisuje bohaterów, ich uczucia i relacje; – rozpoznaje rodzaje narracji; – stosuje zasady ortografii (rz/ż) w kontekście; - redaguje opis przedmiotu – wyjaśnia, dlaczego w miejscach publicznych stosuje się znaki graficzne podczas komunikowania się -wypisuje rzeczowniki i dopasowuje do nich odpowiednie przymiotniki – stosuje przymiotniki w odpowiednich formach – odróżnia przymiotniki w rodzaju męskoosobowym i niemęskoosobowym	Uczeń: – interpretuje teksty, wskazując wartości i postawy bohaterów; – ocenia zachowania bohaterów i odnosi je do własnych doświadczeń; – wyraża własną opinię i ją uzasadnia; – analizuje cechy gatunkowe opowiadania, listu, opisu; – redaguje wyczerpujące i poprawne opisy, - wydziela akapity – wyszukuje przymiotniki w zadaniach – określa przypadek, rodzaj i liczbę danego przymiotnika – określa rodzaj przymiotnika w liczbie pojedynczej i liczbie mnogiej	Uczeń: – twórczo przekształca teksty (np. dopisuje zakończenia, pisze opowiadania inspirowane lekturą); – tworzy projekty (plakaty, prezentacje, gazetki klasowe); – redaguje twórcze opisy; – samodzielnie korzysta z wielu źródeł informacji; – wykazuje kreatywność, aktywność i dojrzałość w pracy zespołowej - samodzielnie, zgodnie z wymogami dotyczącymi tej formy wypowiedzi, redaguje poprawny i wyczerpujący opis przedmiotu, unikając powtórzeń – samodzielnie projektuje znak, za pomocą którego informuje innych o potrzebie odpoczynku

wielkość, kształt, kolor przedmiotu – podaje definicję nadawcy, odbiorcy oraz komunikatu – wskazuje nadawcę i odbiorcę komunikatu – wskazuje przymiotniki wśród innych części mowy – podaje liczby, rodzaje i przypadki przymiotnika	– wypisuje z tekstu rzeczowniki wraz z określającymi je przymiotnikami – odmienia przymiotnik przez liczby i przypadki			– opisuje salę lekcyjną, używając przymiotników – zastępuje przymiotniki modne ich synonimami, by tworzyć precyzyjniejsze wypowiedzi
--	---	--	--	---

Dział 4: Opisać Polskę

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Uczeń: – zna hymn Polski i podstawowe symbole narodowe (flaga, godło); – odczytuje proste informacje z tekstu; – wskazuje podmiot liryczny w wierszu; - określa, czym jest ramowy i szczegółowy plan wydarzeń; - z pomocą nauczyciela rozróżnia wydarzenia realistyczne i fantastyczne w tekście; - rozpoznaje, że czytany utwór jest legendą – podaje definicję czasownika i pytania czasownika – wskazuje czasowniki wśród innych części mowy	Uczeń: – recytuje fragmenty hymnu i wierszy patriotycznych; – opisuje obraz lub krajobraz prostymi zdaniami; – rozpoznaje rymy i rytm w wierszu; – wskazuje cechy utworu patriotycznego; - porządkuje według chronologii plan ramowy wydarzeń - samodzielnie wskazuje i nazywa wydarzenia realistyczne i fantastyczne w przeczytanym tekście; - zna definicję legendy; - potrafi wymienić znane mu legendy; - krótko opowiada treść przeczytanej legendy.	Uczeń: – analizuje treści patriotyczne w utworze; – określa uczucia wyrażone w poezji; – korzysta samodzielnie z katalogu i słowników; - korzysta ze słownika ortograficznego; - redaguje odtwórczy plan ramowy wydarzeń; - przekształca czasowniki w rzeczowniki nazywające czynności; - poprawnie i samodzielnie rozróżnia wydarzenia realistyczne i fantastyczne, podając ich przykłady z tekstu; - omawia główne wątki przeczytanej legendy, uwzględniając kolejność wydarzeń; - potrafi określić miejsce akcji i bohaterów w legendzie,	Uczeń: – interpretuje teksty o tematyce narodowej, wyrażając własne opinie; – wyjaśnia znaczenie symboli i wartości patriotycznych; – porównuje obrazy i teksty literackie; – analizuje środki stylistyczne w wierszach patriotycznych; – redaguje rozbudowane opisy i charakterystyki; - rozbudowuje plan ramowy w plan szczegółowy; - stosuje odpowiedni układ graficzny; - trafnie i samodzielnie analizuje tekst legendy; szczegółowo: rozróżnia i uzasadnia, które wydarzenia są realistyczne, a które fantastyczne;	Uczeń: – twórczo interpretuje teksty i obrazy (np. pisze wiersze o Polsce, tworzy własne symbole); – przygotowuje prezentacje, plakaty lub projekty o Polsce; – samodzielnie poszukuje dodatkowych informacji w różnych źródłach; – łączy treści patriotyczne z życiem codziennym; - samodzielnie i sprawnie korzysta ze słownika ortograficznego; - samodzielnie, zgodnie z wymogami dotyczącymi tej formy wypowiedzi, redaguje poprawny szczegółowy plan wydarzeń, unikając powtórzeń; - porównuje różne legendy, wskazuje ich podobieństwa i różnice;

- podaje liczby, rodzaje i osoby czasownika - wskazuje czasowniki w czasie przeszłym, teraźniejszym i przyszłym - wskazuje bezokolicznik jako nieosobową formę czasownika - wymienia zasady ortograficzne pisowni wielką literą państw, regionów, miast, dzielnic, wsi	- odmienia czasowniki przez liczby i osoby - odróżnia czasowniki w czasie przeszłym, teraźniejszym i przyszłym - rozpoznaje bezokolicznik - przekształca czasowniki na rzeczowniki nazywające czynność - stosuje zasady ortograficzne pisowni wielką literą państw, regionów, miast, dzielnic, wsi	- wskazuje wartości i przesłanie wynikające z legendy - stosuje czasowniki w odpowiednich formach - określa osobę, liczbę i rodzaj czasownika - odróżnia osobową formę czasownika od nieosobowej - poprawnie zapisuje nazwy państw, regionów, miast, dzielnic, wsi - korzysta ze słownika ortograficznego	- definiuje legendę, podaje cechy charakterystyczne gatunku i przykłady, - tworzy logiczną, spójną wypowiedź ustną lub pisemną na temat treści legendy; - wskazuje motywy historyczne i kulturowe zawarte w legendach, - potrafi opowiedzieć legendę własnymi słowami, zachowując sens i kolejność zdarzeń. - poprawnie stosuje czasowniki w różnych rodzajach - tworzy poprawne formy trudnych czasowników - określa osobę, rodzaj i liczbę danego czasownika - używa bezokoliczników w wypowiedzi - poprawnie zapisuje nazwy państw, regionów, miast, dzielnic, wsi, odróżniając nazwy własne od pospolitych - samodzielnie i sprawnie korzysta ze słownika ortograficznego	- odnosi treści legend do historii i kultury danego regionu lub kraju, - twórczo przekształca tekst legendy; - potrafi wskazać funkcję legend w życiu społecznym i narodowym - wykorzystuje wiedzę o czasowniku do komunikowania się z otoczeniem w adekwatny sposób
---	--	--	--	---

Dział 5: Baśniowe krainy

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Uczeń: – czyta głośno fragmenty baśni; – wymienia głównych bohaterów i wydarzenia; – zna podstawowe cechy baśni; – rozpoznaje morał; – zna pojęcie „autor” i „narrator”; – podaje definicję dialogu i monologu – wskazuje czasowniki w czasie przeszłym i przyszłym – podaje liczby, rodzaje i osoby czasownika – wskazuje przysłówki wśród innych części mowy – wymienia zasady ortograficzne pisowni <i>nie</i> z czasownikami, rzeczownikami,	Uczeń: – czyta płynnie dłuższe fragmenty baśni; – streszcza utwór w kilku zdaniach; – opisuje bohaterów i ich cechy; – rozpoznaje narratora i jego rolę; – redaguje krótką wypowiedź o treści baśni; – opowiada ustnie, zachowując kolejność wydarzeń i trójdzielną kompozycję wypowiedzi; – odróżnia czasowniki w czasie przeszłym i przyszłym – odmienia czasowniki w czasie przeszłym przez osoby, liczby i rodzaje – określa rodzaj czasownika w czasie przeszłym w liczbie pojedynczej i mnogiej	Uczeń: – analizuje postawy bohaterów; – określa przesłanie baśni; – porównuje postacie dobre i złe; – wskazuje symbole i środki stylistyczne (epitet, porównanie, uosobienie); – stosuje dialog i opis; – stosuje czasowniki w czasie przeszłym i przyszłym – odmienia czasowniki w czasie przyszłym w formie prostej i złożonej – odróżnia rodzaj męskoosobowy i niemęskoosobowy czasowników w czasie przeszłym – tworzy przysłówki od przymiotników – dopisuje odpowiednie przysłówki do czasowników w zdaniach – poprawnie zapisuje wyrazy z przeczeniem <i>nie</i>	Uczeń: – interpretuje baśnie, wskazując ich wartości i przesłania; – ocenia zachowania bohaterów w kontekście moralnym; – wskazuje różnice między baśnią a innymi gatunkami; – analizuje środki stylistyczne i ich funkcję; – w wypowiedzi pisemnej stosuje odpowiednią kompozycję i układ graficzny; – stosuje formy prostą i złożoną czasowników w czasie przyszłym – określa znaczenie przysłówków w zdaniu – dostrzega związki między przysłówkiem a czasownikiem – stosuje zasady ortograficzne pisowni <i>nie</i> z czasownikami, rzeczownikami,	Uczeń: – twórczo przekształca baśnie; – przygotowuje projekty (ilustracje, prezentacje, inscenizacje); – samodzielnie wyszukuje i przedstawia informacje o autorach baśni; – łączy baśnie z kulturą i tradycją innych narodów; – samodzielnie, zgodnie z wymogami dotyczącymi tej formy wypowiedzi, redaguje zaproszenie i nadaje mu ciekawą formę graficzną; – zapisuje poprawnie wszystkie podane wyrazy z trudnościami ortograficznymi; – układa krótkie historyjki, używając wyrazów z trudnościami ortograficznymi

przymiotnikami i przysłówkami	– wskazuje czasowniki w rodzaju męskoosobowym i niemęskoosobowym – wyszukuje przysłówki w tekście – rozpoznaje przysłówki pochodzące od przymiotników – stosuje zasady ortograficzne pisowni <i>nie</i> z czasownikami, rzeczownikami, przymiotnikami i przysłówkami	– korzysta ze słownika ortograficznego	przymiotnikami i przysłówkami	– odróżnia w formach osobowych czasowników formę złożoną czasu przyszłego z bezokolicznikiem od formy złożonej z dwóch czasowników – redaguje tekst z wykorzystaniem różnych, celowo dobranych przysłówków – zapisuje poprawnie wszystkie podane wyrazy z trudnościami ortograficznymi (pisownia <i>nie</i> z różnymi częściami mowy)
-------------------------------	---	--	-------------------------------	---

Dział 6: Co w życiu jest ważne?

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Uczeń: – czyta głośno i cicho krótkie teksty; – wymienia bohaterów i wydarzenia; – wskazuje uczucia bohaterów; – podaje definicję powtórzenia – podaje definicję antonimu – podaje definicję grzeczności językowej – wymienia zwroty i gesty powitalne – wyjaśnia, czym jest zdanie – wymienia typy zdań ze względu na cel wypowiedzi – wymienia zasady ortograficzne pisowni <i>ch i h</i> – wymienia znaki interpunkcyjne znajdujące się na końcu zdania	Uczeń: – czyta płynnie dłuższe teksty; – opowiada o uczuciach bohaterów; – redaguje krótką wypowiedź o emocjach; – przedstawia zasady skutecznej komunikacji – rozpoznaje zdania oznajmujące, pytające i rozkazujące – stosuje zasady ortograficzne pisowni <i>ch i h</i> – stosuje, zgodnie z regułami, kropkę, pytnik, wykrzyknik na końcu zdania – układa wydarzenia do opowiadania w kolejności	Uczeń: – opisuje uczucia na podstawie zachowań bohaterów; – rozpoznaje środki stylistyczne (epitet, porównanie); – formułuje prostą opinię o postawie postaci; – stosuje antonimy – wyjaśnia, jak stosować zasady skutecznej komunikacji na co dzień – wskazuje cechy dobrego i uważnego rozmówcy – stosuje odpowiednie typy zdań w wypowiedzi – tworzy formy pokrewne i poprawnie zapisuje wyrazy z <i>ch i h</i> wymiennym – korzysta ze słownika ortograficznego – stosuje znaki interpunkcyjne świadomie – redaguje opowiadanie, zachowując kolejność	Uczeń: – interpretuje tekst pod kątem wartości i emocji; – ocenia zachowania bohaterów, odnosząc je do własnych doświadczeń; – wyraża sądy i je argumentuje; – analizuje środki stylistyczne w tekście; – stosuje w wypowiedzi pisemnej odpowiednią kompozycję i układ graficzny; – poprawnie zapisuje wyrazy z <i>ch i h</i> niewymiennym – poprawnie interpunkcyjnie zapisuje tekst – redaguje opowiadanie twórcze na podstawie wstępu	Uczeń: – projektuje własny kodeks wartości, plakat lub gazetkę; – twórczo analizuje i interpretuje teksty literackie; – łączy treści literackie z refleksją o życiu; – zapisuje poprawnie wszystkie podane wyrazy z trudnościami ortograficznymi (pisownia z <i>ch i h</i>) – samodzielnie i sprawnie korzysta ze słownika ortograficznego – formułuje wniosek dotyczący zasadności przestrzegania reguł polskiej interpunkcji i jej wpływu na sens wypowiedzi – samodzielnie, zgodnie z wymogami dotyczącymi tej formy

– określa, czym jest opowiadanie i wymienia jego części – łączy części opowiadania z ich przykładowymi realizacjami	– redaguje początek opowiadania na podstawie ilustracji – pracując w grupie, układa plan wydarzeń do historyjki obrazkowej	wydarzeń i trójdzielną kompozycję		wypowiedzi, redaguje poprawne opowiadanie twórcze, unikając powtórzeń, stosując słownictwo dynamizujące akcję
--	---	-----------------------------------	--	---

Dział 7: Urok i siła marzeń

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Uczeń: – czyta głośno fragmenty opowiadań i wierszy; – wymienia bohaterów i wydarzenia; – rozpoznaje czas i miejsce akcji; – podaje nazwy głównych części zdania i pytania, na które odpowiadają – określa, czym jest podziękowanie i wymienia jego elementy	Uczeń: – czyta płynnie dłuższe teksty; – streszcza utwór w kilku zdaniach; – opisuje bohaterów i ich marzenia; – wskazuje środki stylistyczne (epitet, porównanie); – wskazuje podmiot jako wykonawcę czynności – wskazuje orzeczenie jako określenie czynności lub stanu – wskazuje brakujące elementy w podanym podziękowaniu – wybiera sformułowania, które może użyć do zredagowania podziękowań	Uczeń: – analizuje postawy bohaterów; – wskazuje przesłanie tekstu; – porównuje bohaterów realistycznych i fantastycznych; – wskazuje podmiot i orzeczenie przysłówiach – wyjaśnia znaczenia przysłów – uzupełnia tekst podziękowania, korzystając z przydatnych słów – redaguje ustne podziękowania w określonych sytuacjach	Uczeń: – interpretuje teksty, wskazując wartości związane z marzeniami i wyobraźnią; – ocenia postawy bohaterów, odnosząc je do własnych doświadczeń; – wyraża sądy i je uzasadnia; – analizuje funkcję środków stylistycznych; – uzupełnia zdania orzeczeniami w czasie teraźniejszym – uzupełnia zdania orzeczeniami w czasie przeszłym – redaguje pisemne podziękowanie, uwzględniając konieczne elementy – stosuje w podziękowaniu odpowiednią kompozycję i układ graficzny	Uczeń: – przygotowuje projekty plastyczne i multimedialne inspirowane marzeniami; – samodzielnie poszukuje przykładów tekstów o marzeniach; – łączy literaturę z własnymi doświadczeniami; – tworzy wypowiedzi poprawne pod względem składniowym

Uczeń jest zobowiązany do znajomości treści lektur lub ich fragmentów omawianych w danym okresie edukacyjnym.

Klasa 5

Tytuł i numer działu	Wymagania na ocenę dopuszczającą Uczeń potrafi:	Wymagania na ocenę dostateczną Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Wymagania na ocenę dobrą Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Wymagania na ocenę bardzo dobrą Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	Wymagania na ocenę celującą Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
1.W poszukiwaniu przyjaźni	• powtarzać i selekcionować informacje • identyfikować tekst informacyjny • określać podmiot liryczny, bohatera i narratora • wyróżniać różne sposoby współczesnego komunikowania się • odmieniać czasownik przez osoby, liczby, rodzaje i czasy • rozróżniać formy nieosobowe	• wskazywać w tekście epitety, porównania, rymy • określać liczbę głosek, liter, sylab i samogłosek w wyrazie • stosować tryby czasownika	• określać funkcję środków stylistycznych użytych w tekstach • wnioskować na podstawie poznanych tekstów • dostosowywać styl tekstu do sytuacji komunikacyjnej • poprawnie zapisywać częśćkę -by z czasownikami • redagować opowiadania z uwzględnieniem kolejności wydarzeń • wymienić zasady pisania listów zgodnie z etykietą językową	• redagować opowiadanie twórcze z dialogiem, e-mail, notatkę • stosować poprawną interpunkcję w zapisie dialogu • wyodrębniać akapity w opowiadaniu	• redagować opowiadanie twórcze z dialogiem, e-mail, notatkę w sposób poprawny • samodzielnie i krytycznie korzystać z różnych źródeł informacji

	czasownika, tryby czasownika • odróżniać samogłoski od spółgłosek, spółgłoski twarde od miękkich • zna i stosuje zasady pisowni cząstki <i>-by</i> • korzystać z encyklopedii PWN i Wikipedii • podejmować próby redagowania planu wydarzeń, opowiadania twórczego z dialogiem, e-maila, notatki				
2. Uwaga, uczucia!	• korzystać z informacji zawartych w podręczniku • powtarzać i selekcjonować informacje • zdefiniować przenośnię	• podać cechy hasła reklamowego • wskazać w tekście przenośnię • wskazać rzeczowniki o nieregularnej odmianie • wskazać zdrobnienia i zgrubienia	• układać hasła reklamowe • redagować sprawozdanie z wydarzenia na podstawie planu • określić funkcję przenośni	• odróżnić w planie sprawozdania z wycieczki informacje ważne od mniej istotnych • stosować odpowiednią kompozycję w wypowiedzi pisemnej	• redagować sprawozdanie z wydarzenia i list prywatny w sposób bezbłędny • tworzyć przenośnie • opracować reklamę

	• odróżniać tekst reklamowy od innych rodzajów tekstów • podejmować próby redagowania sprawozdania z wydarzenia na podstawie przygotowanego planu • określać formę rzeczownika (przypadek, liczbę, rodzaj) • odróżniać rzeczowniki pospolite od własnych • odróżniać zdrobnienia od zgrubień • wdrażać zasady pisowni <i>ę</i> i <i>q</i> w zakończeniach • poprawnie używać dwukropka	• odtwarzać tekst z pamięci	• odczytywać znaczenie przenośnych sformułowań • tworzyć zdrobnienia i zgrubienia od wskazanego rzeczownika • używać poprawnych form rzeczowników o nieregularnej odmianie • stosować zasady pisowni <i>ę</i> i <i>q</i> w zakończeniach • poprawnie używać dwukropka i cudzysłowu • wnioskować na podstawie poznanych tekstów • recytować teksty	• wyrażać opinie na temat poznanych tekstów • recytować teksty z odpowiednimi intonacją, dykcją, napięciem emocjonalnym	• samodzielnie korzystać z informacji w podręczniku
--	--	---	---	--	---

3. Ideały, autorytety, idole	• powtarzać i selekcjonować informacje • czytać tekst publicystyczny ze zrozumieniem • podać cechy powieści na podstawie poznanej lektury • rozpoznać dedykację • wdrażać zasady pisowni wyrazów z ó i u • wdrażać zasady interpunkcyjne zapisywania dat i stawiania kropki po liczebnikach porządkowych • stopniować przymiotniki w sposób prosty i opisowy • odróżniać liczebniki główne od	• porządkować wiedzę na temat poznanej lektury • wymienić gatunki filmowe	• wymienić cechy tekstu publicystycznego • stosować poprawne formy liczebników głównych, zbiorowych i porządkowych • stopniować przymiotniki w sposób prosty i opisowy, regularny i nieregularny • stosować zasady pisowni wyrazów z ó i u • stosować zasady interpunkcyjne zapisywania dat i stawiania kropki po liczebnikach porządkowych • wyjaśnić funkcję dedykacji • wykazać się znajomością filmowych środków wyrazu	• odróżnić tekst publicystyczny od innego rodzaju tekstów • podać przykłady gatunków filmowych	• zredagować wypowiedź na temat swojego ulubionego gatunku filmowego • samodzielnie korzystać ze słownika języka polskiego lub poprawnej polszczyzny
-------------------------------------	--	--	---	---	---

	porządkowych i zbiorowych wymienić zawody związane z filmem				
4.Przystanek historia	- zdefiniować legendę - zdefiniować uosobienie - zdefiniować przysłowie - rozpoznać przysłówki - podać zasady stopniowania przysłówków - wskazać zdanie i równoważnik zdania - rozpoznać zdania oznajmujące, pytające i rozkazujące - wdrażać zasady pisowni rz i ż - podejmować próby redagowania opisu krajobrazu	- wskazać uosobienie - podać przykłady przysłów - stopniować przysłówki - stawiać na końcu zdań właściwe znaki, zgodnie z intencją wypowiedzi	- rozpoznać czytany utwór jako legendę i wskazać jej cechy charakterystyczne - określić funkcję uosobienia w utworze - wyjaśnić znaczenie kilku przysłów - przekształcać zdania oznajmujące na rozkazujące - przekształca zdania na równoważniki zdań i odwrotnie - stosować zasady ortograficzne pisowni rz i ż - stosować słownictwo przydatne w redagowaniu opisu krajobrazu	- samodzielnie korzystać z informacji w podręczniku - wyjaśnić funkcję legend - wyjaśnić funkcję przysłów - redagować opis krajobrazu z wykorzystaniem bogatego słownictwa	- tworzyć przykłady uosobień - redagować opis krajobrazu z wykorzystaniem bogatego słownictwa i w sposób bezbłędny

			• redagować opis krajobrazu		
5. Mitologiczne krainy	• zdefiniować mit • wymienić bogów greckich • wymienić przykładowe mity • podać przykłady frazeologizmów mitologicznych • zdefiniować pytanie retoryczne • podejmować próby redagowania	• wymienić bogów greckich i ich atrybuty • wyjaśnić sens 1, 2 mitów • wyjaśnić sens 2, 3 frazeologizmów mitologicznych • wskazać pytanie retoryczne • odróżnić zdanie pojedyncze	• wskazać cechy charakterystyczne mitów na przykładach • omówić problematykę poznanych mitów • określić funkcję pytania retorycznego • wyjaśnić sens poznanych frazeologizmów mitologicznych	• określić funkcję mitów • podać przykład pytania retorycznego • stosować w wypowiedziach frazeologizmy • korzystać ze słownika ortograficznego • bezbłędnie stosować zasady interpunkcyjne w zdaniu pojedynczym	• podać przykłady mitów z innych kręgów kulturowych • redagować opowiadanie odtwórcze w sposób bezbłędny • samodzielnie korzystać ze słownika frazeologicznego

	opowiadania odtwórczego • rozpoznać podmiot i orzeczenie w zdaniu • rozpoznać podmiot szeregowy i domyślny • podjąć próbę stworzenia wykresu zdania pojedynczego rozwiniętego • wdrażać zasady pisowni z <i>ch</i> i <i>h</i> • wdrażać zasady interpunkcyjne w zdaniu pojedynczym	nierozwinięte od rozwiniętego • określić grupę podmiotu i orzeczenia	• redagować opowiadanie odtwórcze z zachowaniem kolejności zdarzeń • stworzyć wykres zdania pojedynczego rozwiniętego • stosować zasady pisowni z <i>ch</i> i <i>h</i> • stosować zasady interpunkcyjne w zdaniu pojedynczym		
6. W poszukiwaniu drogowskazów	• rozpoznać baśń • wymienić cechy noweli • podać przykłady zawodów związanych z prasą • podejmować próby rozpoznawania przydawki, dopełnienia i okolicznika	• wymienić cechy baśni • wymienić przykłady czasopism • zdefiniować punkt kulminacyjny w utworze • zdefiniować puentę • wskazać przydawkę, dopełnienie i okolicznik w zdaniu	• wyjaśnić, na czym polega praca osób związanych z prasą • określić funkcje przydawki, dopełnienia i okolicznika • stosować zasady pisowni z <i>nie</i> • stosować wielokropek zgodnie z zasadami interpunkcji	• omówić budowę noweli na przykładzie poznanego utworu • samodzielnie korzystać z informacji w podręczniku • określić, jakimi częściami mowy są wyrażone przydawka, dopełnienie, okolicznik	• bezbłędnie stosować zasady pisowni z <i>nie</i> • bezbłędnie stosować wielokropek

	• wdrażać zasady pisowni z <i>nie</i> • podać zasady stosowania wielokropka				
7. Smak przygody	• podać przykłady zawodów związanych z pracą w radiu • zdefiniować elementy fantastyczne i realistyczne • zdefiniować bohaterów pierwszoplanowych i drugoplanowych • zdefiniować rym • wdrażać zasady pisowni małą i wielką literą • wskazać w zdaniu związek główny • rozpoznać zdanie złożone • podjąć próbę napisania dedykacji	• wymienić cechy powieści <i>fantasy</i> • podać przykłady bohaterów pierwszo- i drugoplanowych na podstawie poznanej lektury • zdefiniować rymy dokładne i niedokładne • wskazać w zdaniu związek główny i związki poboczne	• uporządkować informacje o poznanej lekturze obowiązkowej • omówić, na czym polega praca osób związanych z radiem • wymienić cechy powieści <i>fantasy</i> na przykładzie poznanej lektury • stosować zasady pisowni małą i wielką literą • rozpoznać zdanie złożone współrzędnie i podrzędnie • napisać dedykację	• wskazać motywy literackie występujące w lekturze obowiązkowej • wyjaśnić funkcje dedykacji w kontekście społecznym • odróżnić wykres zdania złożonego współrzędnie i zdania złożonego podrzędnie	• podać przykłady innych utworów <i>fantasy</i> • bezbłędnie stosować zasady pisowni małą i wielką literą • napisać dedykację w sposób bezbłędny • wypowiadać się na temat popularności utworów <i>fantasy</i>

Uczeń jest zobowiązany do znajomości treści lektur lub ich fragmentów omawianych w danym okresie edukacyjnym.

Klasa 6

Dział 1: Inni, obcy, tacy sami?

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
– czyta głośno i cicho teksty; – wskazuje bohaterów i wydarzenia; – zna pojęcia: narrator, opis, dialog; – zna podstawowe zasady ortografii – rozpoznaje podstawowe części mowy w tekście (rzeczownik, czasownik, przymiotnik); – zna pojęcie „odmienne części mowy”; – podaje przykłady prostych wyrazów z poszczególnych kategorii	– czyta płynnie dłuższe teksty; – streszcza wydarzenia; – rozpoznaje narratora i jego rolę; – opisuje wygląd i zachowanie postaci; – redaguje krótką charakterystykę bohatera; – wskazuje cechy tolerancji i odmienności – odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych; – określa rodzaj gramatyczny i liczbę rzeczownika; – wskazuje formę osobową czasownika w zdaniu; – rozpoznaje	– analizuje motywacje i postawy bohaterów; – porównuje postacie i ich wybory; – wskazuje środki stylistyczne (epitet, porównanie, przenośnia) i określa ich funkcję; – redaguje pełną charakterystykę postaci; – tworzy spójny opis sytuacji, wydarzeń i relacji – poprawnie odmienia rzeczowniki przez przypadki w liczbie pojedynczej i mnogiej; – odmienia czasowniki w czasie teraźniejszym, przeszłym i przyszłym; – stopniuje przymiotniki; – stosuje w wypowiedziach różne formy gramatyczne;	– interpretuje teksty, wskazując wartości i przesłania; – ocenia zachowania bohaterów w kontekście moralnym i społecznym; – analizuje relacje między postaciami; – uzasadnia własne opinie; – redaguje dłuższe wypowiedzi pisemne (charakterystyka, opis, rozprawka) – analizuje budowę gramatyczną wyrazów; – uzasadnia poprawność form fleksyjnych; – rozróżnia funkcje składniowe części mowy w zdaniu; – stosuje świadomie różne formy gramatyczne	– twórczo rozwija teksty literackie i publicystyczne (np. dopisuje zakończenia, pisze opowiadania inspirowane tematyką tolerancji i odmienności); – przygotowuje projekty (prezentacje, gazetki, inscenizacje); – samodzielnie poszukuje przykładów literackich i medialnych o tematyce inności; – aktywnie uczestniczy w dyskusjach; – łączy treści literackie z własnymi doświadczeniami i refleksją o świecie – tworzy własne przykłady zdań z różnorodnymi częściami

- podejmować próby rozpoznawania przydawki, dopełnienia i okolicznika	przymiotnik i jego stopień - wskazać przydawkę, dopełnienie i okolicznik w zdaniu	- wyjaśnia funkcję części mowy w zdaniu - określić funkcje przydawki, dopełnienia i okolicznika	w wypowiedziach ustnych i pisemnych - określić, jakimi częściami mowy są wyrażone przydawka, dopełnienie, okolicznik	mowy; - wykorzystuje wiedzę o fleksji w pisaniu dłuższych wypowiedzi; - porównuje sposoby użycia części mowy w różnych tekstach (literackich, użytkowych, publicystycznych); - samodzielnie poszerza wiedzę gramatyczną (np. o wyjątki, archaizmy, zapożyczenia)
--	---	---	--	--

Dział 2: Trudne sprawy

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
– czyta głośno i cicho krótkie teksty; – wskazuje bohaterów i wydarzenia; – zna pojęcia: opis przeżyć, charakterystyka, list; – rozpoznaje czasowniki w formie przeszłej i teraźniejszej	– czyta płynnie dłuższe teksty; – streszcza wydarzenia; – opisuje emocje bohatera prostymi zdaniami; – redaguje krótki list lub opis przeżyć; – wskazuje cechy charakterystyki postaci	– analizuje zachowania bohaterów w kontekście trudnych sytuacji; – wyjaśnia motywy ich działań; – rozpoznaje i stosuje środki stylistyczne (epitet, porównanie, przenośnia); – redaguje pełną charakterystykę lub opis przeżyć wewnętrznych; – tworzy spójne listy i wypowiedzi pisemne	– interpretuje teksty pod kątem wartości i postaw; – ocenia zachowania bohaterów i uzasadnia swoje opinie; – wskazuje przesłanie tekstu; – analizuje język i kompozycję utworu; – redaguje dłuższe wypowiedzi pisemne o charakterze argumentacyjnym	– twórczo rozwija teksty (np. pisze opowiadania inspirowane trudnymi wyborami bohaterów); – przygotowuje projekty (gazetka, prezentacja, inscenizacja) dotyczące problemów młodzieży; – samodzielnie poszukuje przykładów literackich i medialnych związanych z tematyką trudnych spraw; – łączy refleksję literacką z własnymi doświadczeniami i wartościami

Dział 3: Jacy jesteście?

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
– czyta głośno i cicho krótkie teksty; – wskazuje bohaterów i wydarzenia; – zna pojęcie: opis postaci, charakterystyka; – rozpoznaje czasowniki i rzeczowniki	– czyta płynnie dłuższe teksty; – streszcza wydarzenia; – redaguje krótki opis postaci; – wskazuje cechy bohatera; – rozróżnia części mowy odmienne	– analizuje cechy bohaterów; – porównuje postacie; – rozpoznaje i stosuje środki stylistyczne; – redaguje pełną charakterystykę; – tworzy spójny opis sytuacji i relacji	– interpretuje postawy bohaterów; – ocenia ich zachowania; – wskazuje przesłanie tekstu; – uzasadnia własne opinie; – redaguje dłuższe wypowiedzi pisemne	– twórczo rozwija charakterystyki (np. portrety literackie, opowiadania o bohaterach); – przygotowuje projekty (plakaty, prezentacje); – samodzielnie poszukuje przykładów literackich o charakterach ludzkich; – aktywnie uczestniczy w dyskusjach

Dział 4: Odkrywanie świata

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
– czyta głośno i cicho teksty; – wskazuje głównych bohaterów i miejsca akcji; – zna pojęcie: opis miejsca, podróż; – rozpoznaje czasowniki w czasie przeszłym i teraźniejszym	– streszcza treść tekstów podróżniczych; – redaguje krótki opis miejsca; – wskazuje elementy krajobrazu i przyrody; – zna podstawowe pojęcia geograficzne użyte w tekstach	– analizuje przeżycia bohaterów związane z podróżą; – stosuje różnorodne środki stylistyczne; – redaguje opis krajobrazu i wydarzeń; – tworzy spójny tekst użytkowy (np. notatka, ogłoszenie)	– interpretuje teksty o odkrywaniu świata, wskazując wartości poznawcze; – ocenia postawy bohaterów; – analizuje język opisu; – redaguje rozbudowane opisy i sprawozdania	– tworzy twórcze opowiadania podróżnicze; – przygotowuje projekty (album, prezentacja, relacja filmowa); – samodzielnie poszukuje tekstów o podróżach i odkryciach; – łączy literaturę z własnymi doświadczeniami

Dział 5: Na skrzydłach fantazji

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
– czyta głośno fragmenty tekstów fantastycznych; – wskazuje bohaterów i wydarzenia; – zna pojęcia: baśń, fantastyka; – rozpoznaje elementy nierealne - rozpoznaje związek główny i poboczny w zdaniu	– streszcza treść baśni i opowiadań fantastycznych; – opisuje bohaterów i ich cechy; – rozpoznaje epitet i porównanie; – redaguje krótki opis postaci fantastycznej	– analizuje motywacje bohaterów fantastycznych; – wskazuje przesłania baśni; – stosuje środki stylistyczne; – tworzy własne opowiadania fantastyczne; – redaguje charakterystykę postaci	– interpretuje teksty fantastyczne pod kątem wartości i przesłania; – ocenia postawy bohaterów; – analizuje język i symbolikę; – redaguje rozbudowane opisy i opowiadania	– tworzy twórcze opowiadania fantastyczne i baśnie; – przygotowuje projekty (inscenizacja, komiks, prezentacja multimedialna); – samodzielnie poszukuje przykładów literatury fantastycznej; – wykazuje się kreatywnością w pracy zespołowej

Dział 6: A było to dobre

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
– czyta głośno i cicho teksty kultury; – wskazuje bohaterów i wydarzenia; – zna pojęcie: opowiadanie, morał; – rozpoznaje podstawowe środki stylistyczne - podaje definicję zdania złożonego współrzędnie i podrzędnie	– streszcza treść utworów; – wskazuje wartości moralne w tekstach; – redaguje krótkie opowiadanie inspirowane lekturą; – opisuje bohaterów i ich postawy - rozpoznaje zdania złożone współrzędnie i podrzędnie	– analizuje zachowania bohaterów; – wskazuje przesłanie moralne; – stosuje środki stylistyczne; – redaguje spójne opowiadanie z dialogiem; – porównuje postawy bohaterów - tworzy zdania złożone współrzędnie i podrzędnie	– interpretuje teksty kultury pod kątem wartości moralnych; – ocenia postawy bohaterów; – analizuje język i kompozycję; – redaguje dłuższe wypowiedzi narracyjne i refleksyjne - tworzy wykresy zdań złożonych współrzędnie i podrzędnie	– tworzy własne teksty kulturowe (opowiadania, artykuły, inscenizacje); – przygotowuje projekty (gazetka, prezentacja, debata); – samodzielnie poszukuje przykładów kulturowych; – aktywnie uczestniczy w dyskusjach

Dział 7: Spotkania z naturą

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
– czyta głośno i cicho teksty przyrodnicze i literackie; – wskazuje bohaterów i elementy przyrody; – zna pojęcia: opis przyrody, krajobraz; – rozpoznaje czasowniki w czasie teraźniejszym	– streszcza treść tekstów o przyrodzie; – redaguje krótki opis krajobrazu; – wskazuje elementy środowiska naturalnego; – opisuje uczucia bohaterów związane z naturą	– analizuje opisy przyrody w tekstach; – wskazuje funkcje środków stylistycznych; – redaguje spójny opis przyrody; – tworzy opowiadania, w których natura odgrywa ważną rolę	– interpretuje teksty o naturze, wskazując ich wartości i przesłanie; – ocenia postawy bohaterów wobec środowiska; – analizuje język opisu przyrody; – redaguje dłuższe opisy i refleksje o przyrodzie	– tworzy twórcze projekty (album przyrodniczy, prezentacja, wiersze inspirowane naturą); – przygotowuje inscenizacje i prace plastyczne; – samodzielnie poszukuje literatury i źródeł o przyrodzie; – łączy refleksje literackie z własnymi doświadczeniami

Uczeń jest zobowiązany do znajomości treści lektur lub ich fragmentów omawianych w danym okresie edukacyjnym.

Klasa 7

Dział I: Charaktery

Wymagania na ocenę dopuszczającą	Wymagania na ocenę dostateczną	Wymagania na ocenę dobrą	Wymagania na ocenę bardzo dobrą	Wymagania na ocenę celującą
Uczeń potrafi: – czytać ze zrozumieniem fragmenty utworów ukazujących różne charaktery – wskazać bohaterów i ich podstawowe cechy – określić sytuację przedstawioną w tekście – rozpoznać podstawowe części mowy w zdaniu - rozpoznaje w tekście imiesłowy - przymiotnikowe i przysłówkowe oraz wskazuje czasownik podstawowy - stosuje podstawowe zasady pisowni „nie” z imiesłowami w prostych zdaniach	Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz: – scharakteryzować bohatera, podając 2–3 cechy – wskazać fragmenty tekstu uzasadniające charakterystykę – ułożyć krótki plan wydarzeń – napisać krótką charakterystykę postaci - tworzy imiesłowy przymiotnikowe od podanych czasowników i poprawnie je odmienia - przekształca proste zdanie na imiesłowy równoważnik zdania i odwrotnie, zachowując sens	Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz: – określić motywacje działań bohaterów – wskazać środki językowe charakteryzujące postać – porównać dwie postaci pod względem cech charakteru – napisać rozbudowaną charakterystykę z elementami oceny - używa imiesłowowych równoważników w krótkiej wypowiedzi, dbając o zgodność podmiotu i interpunkcję - rozróżnia funkcje imiesłowów (czas/sposób; czynny/bierny) w kontekście zdania	Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz: – analizować złożone portrety psychologiczne bohaterów – ocenić postawy bohaterów i uzasadnić opinię – wskazać wartości i wzorce postaw zawarte w tekście – tworzyć spójne i poprawne charakterystyki porównawcze - redaguje opis/charakterystykę z celowym wykorzystaniem imiesłowów dla spójności i ekonomii wypowiedzi.	Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz: – samodzielnie interpretować postawy bohaterów – łączyć analizę literacką z refleksją nad ludzką naturą – tworzyć oryginalne wypowiedzi pisemne (np. esej, rozprawka) – pisać poprawnie pod względem językowym i interpunkcyjnym - projektuje fragment tekstu, w którym różnicuje typy imiesłowów dla efektu stylistycznego i uzasadnia wybory - analizuje funkcję imiesłowów w tekście literackim (np.

			- koryguje błędy składniowe typu „wischący imiesłów” oraz uzasadnia poprawki.	kondensacja informacji, dynamika opisu) i formułuje wnioski
--	--	--	---	--

Dział II: Cienie i blaski życia

Wymagania na ocenę dopuszczającą	Wymagania na ocenę dostateczną	Wymagania na ocenę dobrą	Wymagania na ocenę bardzo dobrą	Wymagania na ocenę celującą
Uczeń potrafi: – czytać głośno i cicho fragmenty prozy i poezji – wskazać bohaterów i opisać ich sytuację życiową – odróżnić zdania oznajmujące, pytające, wykrzyknikowe – wymienić podstawowe emocje bohaterów - wymienia podstawowe odmienne i nieodmienne części mowy - rozróżnia zdanie i równoważnik zdania oraz rodzaje wypowiedzeń ze względu na cel	Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz: – opowiedzieć wydarzenia własnymi słowami – wskazać uczucia bohaterów i ich przyczyny – ułożyć krótką wypowiedź o własnych przeżyciach – wskazać przymiotniki określające emocje - odróżnia w tekście formy podstawowych części mowy - klasyfikuje zdania pojedyncze (rozwinęte/nierozwinęte) i zapisuje je poprawnie	Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz: – określić nastrój utworu – wskazać środki stylistyczne wyrażające emocje (epitety, porównania, przenośnie) – scharakteryzować postać poprzez jej przeżycia – napisać dłuższą wypowiedź o trudnych i radosnych chwilach - odmienia wskazane części mowy i stosuje je w zdaniach zgodnie z normą - przekształca równoważnik w zdanie i odwrotnie, zachowując sens i poprawną interpunkcję	Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz: – interpretować sposób przedstawienia emocji w tekście – porównać doświadczenia bohaterów z własnymi – wskazać uniwersalne wartości ukazane w literaturze – redagować spójne wypowiedzi, dbając o poprawność językową - analizuje wybory form części mowy pod kątem stylu i precyzji wypowiedzi - buduje różne typy wypowiedzeń dla osiągnięcia zamierzonego efektu komunikacyjnego	Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz: – tworzyć samodzielne, oryginalne wypowiedzi o doświadczeniach ludzkich – interpretować symboliczne ujęcia emocji w literaturze – formułować refleksje o sensie życia na podstawie tekstu – kreatywnie wykorzystywać środki stylistyczne w swoich pracach - projektuje tekst z celowym zróżnicowaniem części mowy (np. nominalizacja, dynamiczne czasowniki)

				- dokonuje rozbioru składniowego zdań i ocenia ich poprawność językową
--	--	--	--	---

Dział III: Relacje międzyludzkie

Wymagania na ocenę dopuszczającą	Wymagania na ocenę dostateczną	Wymagania na ocenę dobrą	Wymagania na ocenę bardzo dobrą	Wymagania na ocenę celującą
Uczeń potrafi: – czytać ze zrozumieniem teksty o relacjach międzyludzkich – wskazać bohaterów i określić więzi między nimi – rozpoznać formy grzecznościowe w języku – wymienić przykłady pozytywnych i negatywnych zachowań - rozpoznaje wypowiedzi w mowie niezależnej oraz w mowie zależnej - rozróżnia proste zdania złożone współrzędnie (łącznie, przeciwstawne, rozłączne) na przykładach	Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz: – opowiedzieć treść utworu własnymi słowami – wskazać fragmenty ukazujące relacje między bohaterami – napisać krótką wypowiedź o koleżeństwie lub przyjaźni – ułożyć dialog z zastosowaniem form grzecznościowych - przekształca krótką wypowiedź z mowy niezależnej na zależną (i odwrotnie) w typowych sytuacjach - łączy dwa zdania współrzędnie odpowiednim spójnikiem i zachowuje interpunkcję	Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz: – scharakteryzować relacje między bohaterami – wskazać wartości moralne ukazane w tekście – napisać dłuższą wypowiedź o przyjaźni lub rodzinie – rozpoznać środki językowe budujące relacje (np. zwroty, dialogi) - zapisuje krótki dialog z poprawnym użyciem znaków interpunkcyjnych i pauzy dialogowej - tworzy różne typy zdań współrzędnych i uzasadnia dobór spójników	Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz: – porównać różne relacje międzyludzkie i ocenić je – wskazać konsekwencje postaw bohaterów – wyrazić własną opinię o wartościach w relacjach – tworzyć poprawne i spójne wypowiedzi pisemne - stosuje mowę zależną dla kondensacji informacji i zachowania rejestru wypowiedzi - analizuje wpływ spójników i interpunkcji na logikę relacji między wypowiedziami	Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz: – samodzielnie interpretować relacje bohaterów – krytycznie oceniać postawy społeczne ukazane w literaturze – wskazać uniwersalne prawdy o relacjach międzyludzkich – tworzyć oryginalne i dojrzałe wypowiedzi na temat więzi międzyludzkich - redaguje scenkę narracyjną, w której celowo przeplata mowę zależną i niezależną dla efektu stylistycznego - ocenia i koryguje błędny zapis cudzych dialogów (spójność, interpunkcja, akapity)

Dział IV: Człowieczeństwo

Wymagania na ocenę dopuszczającą	Wymagania na ocenę dostateczną	Wymagania na ocenę dobrą	Wymagania na ocenę bardzo dobrą	Wymagania na ocenę celującą
Uczeń potrafi: – czytać głośno i cicho utwory ukazujące człowieczeństwo – wskazać bohaterów i ich działania – określić sytuacje, w których człowiek dokonuje wyboru – rozpoznać rodzaje zdań i części mowy w tekście - wskazuje w zdaniu podmiot i orzeczenie - rozpoznaje podstawowe określenia: przydawka, dopełnienie, okolicznik	Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz: – opowiedzieć treść utworu własnymi słowami – wskazać fragmenty ukazujące wybory moralne bohaterów – podać przykłady sytuacji wymagających odwagi i uczciwości – napisać krótką wypowiedź o cechach człowieka - rozróżnia związki: zgody, rzędu, przynależności na prostych przykładach - buduje zdania z określonymi częściami zdania i poprawną interpunkcją	Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz: – określić przesłanie utworu – wskazać środki językowe charakteryzujące bohatera – scharakteryzować bohatera w kontekście wyborów moralnych – napisać rozbudowaną wypowiedź o wartościach człowieka - przedstawia schemat/wykres zdania złożonego (relacje nadrzędno-podrzędne) - zapewnia spójność akapitu przez użycie zaimków, spójników, wyrażen metatekstowych	Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz: – analizować postawy bohaterów w kontekście uniwersalnych wartości – wskazać w tekście funkcję środków językowych – tworzyć spójne wypowiedzi pisemne (charakterystyka, rozprawka) – oceniać ludzkie postawy w różnych sytuacjach - analizuje składnię krótkiej wypowiedzi argumentacyjnej (teza, argumenty, wnioski) pod kątem spójności i poprawności - koryguje błędy składniowe (zgoda, rekcja, szyk) w cudzym	Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz: – samodzielnie interpretować utwory o człowieczeństwie – łączyć treści literackie z własnymi refleksjami o naturze ludzkiej – pisać oryginalne wypowiedzi twórcze o postawach moralnych – analizować wybory bohaterów w kontekście historycznym i kulturowym - opracowuje mini-esej argumentacyjny z czytelną strukturą składniową i spójnymi powiązaniem między zdaniami - uzasadnia dobór struktur składniowych i środków kohezji w

			tekście i uzasadnia poprawki	kontekście zamierzonego efektu komunikacyjnego
--	--	--	---------------------------------	--

Dział V: Dobro i zło

Wymagania na ocenę dopuszczającą	Wymagania na ocenę dostateczną	Wymagania na ocenę dobrą	Wymagania na ocenę bardzo dobrą	Wymagania na ocenę celującą
Uczeń potrafi: – czytać ze zrozumieniem fragmenty tekstów ukazujących dobro i zło – wskazać bohaterów i ich działania – odróżnić pozytywne i negatywne postawy – wymienić przykłady dobra i zła w utworze - wskazuje w tekście wyrazy podstawowe i pochodne (rodzina wyrazów) - poprawia pisownię podstawowych przedrostków w prostych przykładach	Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz: – opowiedzieć treść tekstu własnymi słowami – wskazać motywacje bohaterów – napisać krótką wypowiedź o zwycięstwie dobra lub zła – wskazać w tekście przykłady kontrastów - wskazuje formant i typ derywatu w typowych przypadkach (np. przyrostkowy, prefiksalny) - uzasadnia pisownię wyrazów z przedrostkami/przyrostkami, odwołując się do reguły	Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz: – określić przesłanie tekstu dotyczące dobra i zła – wskazać środki stylistyczne ukazujące kontrasty – scharakteryzować bohaterów pod kątem ich wyborów moralnych – napisać dłuższą wypowiedź o walce dobra ze złem - tworzy krótkie rodziny wyrazów i wyjaśnia zmianę znaczenia wynikającą z derywacji - dobiera formanty dla nadania określonego znaczenia i zachowuje normę	Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz: – porównać różne postawy bohaterów wobec dobra i zła – wskazać uniwersalne wartości moralne – ocenić konsekwencje wyborów bohaterów – pisać spójne i poprawne wypowiedzi pisemne (rozprawka, opowiadanie) - analizuje zjawiska oboczności i podstawowe elementy etymologii w wyrazach pochodnych - redaguje krótką wypowiedź, świadomie wykorzystując	Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz: – samodzielnie interpretować symbole dobra i zła – analizować teksty w kontekście filozoficznym i moralnym – tworzyć oryginalne wypowiedzi o walce dobra i zła – wskazywać znaczenie tych pojęć w literaturze i kulturze - konstruuje definicje słowotwórcze wybranych wyrazów i uzasadnia klasyfikację - diagnozuje i poprawia błędy słowotwórcze/ortograficzne w cudzym tekście, komentując przyczynę

			derywaty dla precyzji i ekspresji	
--	--	--	--------------------------------------	--

Dział VI: Konflikty

Wymagania na ocenę dopuszczającą	Wymagania na ocenę dostateczną	Wymagania na ocenę dobrą	Wymagania na ocenę bardzo dobrą	Wymagania na ocenę celującą
Uczeń potrafi: – czytać głośno i cicho teksty o konfliktach – wskazać bohaterów i przyczyny sporów – wymienić sposoby rozwiązywania konfliktów – odróżnić narratora od bohatera - rozpoznaje zdanie złożone podrzędnie i wskazuje zdanie nadrzędne - rozpoznaje imiesłowny równoważnik zdania w tekście	Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz: – opowiedzieć wydarzenia własnymi słowami – wskazać konsekwencje konfliktu – ułożyć krótką notatkę o sporze – napisać prostą wypowiedź o sytuacji konfliktowej - zadaje pytania do zdań podrzędnych (np. podmiotowe, orzecznikowe, okolicznikowe) w typowych przykładach - uzupełnia zdanie o poprawny imiesłowny równoważnik zgodny z podmiotem	Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz: – określić temat i przesłanie utworu – wskazać środki językowe ukazujące konflikt – scharakteryzować postawy bohaterów – napisać dłuższą wypowiedź o sposobach rozwiązywania konfliktów - przekształca zdanie podrzędne w imiesłowny równoważnik (i odwrotnie), zachowując sens i interpunkcję - tworzy schemat relacji w zdaniu złożonym (rodzaje podrzędności)	Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz: – porównać różne konflikty i sposoby ich rozwiązywania – ocenić postawy bohaterów w sporze – wskazać wartości związane z pokojowym rozwiązywaniem konfliktów – tworzyć poprawne wypowiedzi pisemne o charakterze refleksyjnym - buduje złożone wypowiedzi zawierające różne typy podrzędności, dbając o interpunkcję i kohezję - analizuje wpływ imiesłownych konstrukcji na styl (kondensacja, dynamika) i czytelność wypowiedzi	Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz: – samodzielnie interpretować utwory o konfliktach – analizować przyczyny sporów w kontekście społecznym i kulturowym – tworzyć oryginalne wypowiedzi twórcze o konfliktach – wskazywać znaczenie konfliktów w rozwoju człowieka i społeczeństwa - komponuje fragment analizy/rozprawki, celowo przeplatając podrzędność i imiesłowne równoważniki dla skrótu myślowego

Uczeń jest zobowiązany do znajomości treści lektur lub ich fragmentów omawianych w danym okresie edukacyjnym.

Klasa 8

Dział 1: Wobec życiowych doświadczeń

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
– czyta głośno i cicho teksty; – wskazuje bohaterów i wydarzenia; – zna pojęcia: narrator, fabuła, opis; – wskazuje podstawowe środki stylistyczne -wie, że są różne style wypowiedzi- -wzbogaca wypowiedź pisemną nielicznymi synonimami	– streszcza treść utworów; – rozpoznaje narratora i jego rolę; – wskazuje motywy literackie związane z doświadczeniami życiowymi; – redaguje krótkie wypowiedzi pisemne -potrafi wymienić rodzaje stylów wypowiedzi -zna pojęcia synonim, antonim, neologizm	– analizuje postawy bohaterów wobec doświadczeń życiowych; – wskazuje związki przyczynowo-skutkowe; – stosuje środki stylistyczne we własnych wypowiedziach; – redaguje spójną charakterystykę i opis przeżyć wewnętrznych -potrafi rozpoznać i nazwać styl wypowiedzi – zna, wyjaśnia i stosuje w wypowiedzi synonimy, antonimy, neologizmy	– interpretuje teksty pod kątem wartości i przesłania; – ocenia postawy bohaterów wobec trudnych doświadczeń; – analizuje język i kompozycję tekstów; – redaguje dłuższe wypowiedzi pisemne (opowiadanie, rozprawka, przemówienie) -potrafi przeredagować wypowiedź na wskazany styl wypowiedzi - potrafi stosować właściwie eufemizmy i zapożyczenia	– tworzy twórcze opowiadania inspirowane literaturą; – przygotowuje projekty (prezentacja, inscenizacja, wywiad); – samodzielnie poszukuje przykładów literackich i kulturowych dotyczących doświadczeń życiowych; – aktywnie uczestniczy w dyskusjach

Dział 2: Ojczyzna

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
- czyta teksty o tematyce ojczyzny; - wskazuje bohaterów i wydarzenia; - zna pojęcia: patriotyzm, ojczyzna; - rozpoznaje środki stylistyczne w wierszu (epitet, przerośnia) - stosuje w wypowiedziach nazwy miejscowe i osobowe - zna zasady normy językowej	- streszcza treść tekstów patriotycznych; - redaguje krótką wypowiedź na temat ojczyzny; - opisuje uczucia bohaterów wobec ojczyzny - zna zasady odmiany nazwisk i miejscowości - potrafi wymienić nazwy błędów językowych	- analizuje motywy patriotyczne w literaturze; - porównuje postawy bohaterów wobec ojczyzny; - stosuje środki stylistyczne w opisach; - redaguje spójną dłuższą wypowiedź pisemną - potrafi właściwie odmienić nazwiska i nazwy miejscowości - potrafi rozpoznać i nazwać niektóre z błędów językowych	- interpretuje teksty patriotyczne pod kątem wartości; - ocenia zachowania bohaterów; - wskazuje przesłanie tekstu; - redaguje dłuższe wypowiedzi pisemne (rozprawka, opowiadanie, przemówienie) - potrafi rozpoznać i nazwać błędy językowe	- tworzy twórcze wypowiedzi inspirowane literaturą patriotyczną; - przygotowuje projekty (prezentacje, gazetki, inscenizacje); - samodzielnie poszukuje tekstów literackich i medialnych o ojczyźnie; - łączy treści literackie z własnymi doświadczeniami

Dział 3: Wzorce

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
– czyta teksty o wzorcach osobowych; – wskazuje bohaterów i ich cechy; – zna pojęcia: wzorzec osobowy, bohater literacki -potrafi wymienić odmienne i nieodmienne części mowy - potrafi wymienić części zdania, - rozpoznaje podmiot i orzeczenie- - potrafi wymienić typy wypowiedzeń	– streszcza treść tekstów o wzorcach; – wskazuje wzorce bohaterów; – redaguje krótki opis bohatera; – rozpoznaje środki stylistyczne - odróżnia odmienne części mowy od nieodmiennych - potrafi rozpoznać i nazwać części zdania(popełniając nieliczne błędy) - rozpoznaje zdanie pojedyncze, złożone podrzędnie i współrzędnie, wielokrotnie złożone	– analizuje cechy wzorców osobowych; – porównuje postacie i ich wybory; – stosuje środki stylistyczne w opisach; – redaguje charakterystykę bohatera -określa formę odmiennych części mowy - potrafi rozpoznać i nazwać części zdania - rozpoznaje i tworzy zdanie pojedyncze, złożone podrzędnie i współrzędnie, wielokrotnie złożone	– interpretuje teksty, wskazując wzorce i antywzorce; – ocenia postawy bohaterów; – analizuje przesłanie tekstu; – redaguje dłuższe wypowiedzi pisemne (charakterystyka, rozprawka, opowiadanie, przemówienie) - potrafi narysować wykresy zdań złożonych	– tworzy własne teksty o wzorcach osobowych (np. eseje, opowiadania); – przygotowuje projekty (plakaty, prezentacje, inscenizacje); – samodzielnie poszukuje przykładów wzorców w literaturze i kulturze; – aktywnie uczestniczy w debatach

Dział 4: Życiowe wybory

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
– czyta teksty literackie o wyborach życiowych; – wskazuje bohaterów i wydarzenia; – zna pojęcie: wybór, dylemat moralny -odróżnia mowę zależną od niezależnej	– streszcza treść utworów; – opisuje wybory bohaterów; – redaguje krótką wypowiedź na temat decyzji; – rozpoznaje środki stylistyczne -przekształca mowę zależną w niezależną i odwrotnie	– analizuje wybory i motywacje bohaterów; – wskazuje konsekwencje decyzji; – stosuje środki stylistyczne w wypowiedziach; – redaguje spójny opis sytuacji i przeżyć wewnętrznych	– interpretuje teksty pod kątem wartości i wyborów; – ocenia decyzje bohaterów; – analizuje przesłanie tekstów; – redaguje dłuższe wypowiedzi pisemne (rozprawka, opowiadanie przemówienie)	– tworzy twórcze teksty inspirowane wyborami bohaterów; – przygotowuje projekty (debata, prezentacja, opowiadanie alternatywne); – samodzielnie poszukuje przykładów literackich i kulturowych o życiowych wyborach; – łączy refleksje literackie z własnym doświadczeniem

Dział 5: Wojna

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
– czyta teksty o wojnie; – wskazuje bohaterów i wydarzenia; – zna pojęcia: wojna, okupacja, walka; – rozpoznaje podstawowe środki stylistyczne w tekstach wojennych - zna pojęcia wyraz podstawowy i pochodny - tworzy prostą rodzinę wyrazów	– streszcza treść utworów o wojnie; – opisuje przeżycia bohaterów; – redaguje krótki opis sytuacji wojennej; – rozpoznaje symbole i metafory - tworzy wyrazy pochodne - zna rodzaje formantów	– analizuje motywacje bohaterów; – wskazuje konsekwencje działań wojennych; – stosuje środki stylistyczne w opisach; – redaguje spójne opowiadanie lub charakterystykę - nazywa kategorie słowotwórcze	– interpretuje teksty wojenne pod kątem wartości i postaw; – ocenia zachowania bohaterów; – wskazuje przesłania utworów; – redaguje dłuższe wypowiedzi pisemne (rozprawka, przemówienie) - redaguje CV, podanie i list motywacyjny - rozpoznaje kategorie słowotwórcze	– tworzy własne teksty literackie inspirowane wojną (opowiadania, reportaże, eseje); – przygotowuje projekty (prezentacje, inscenizacje, wywiady); – samodzielnie poszukuje świadectw literackich i historycznych; – łączy treści literackie z refleksją historyczną i etyczną

Dział 6: Dostrzec piękno

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
– czyta teksty o pięknie; – wskazuje bohaterów i elementy opisów; – zna pojęcia: opis przyrody, opis dzieła sztuki; – rozpoznaje podstawowe środki stylistyczne	– streszcza treść utworów o pięknie; – opisuje elementy krajobrazu lub sztuki; – redaguje krótki opis dzieła; – rozpoznaje epitety i porównania	– analizuje funkcje środków stylistycznych w opisach piękna; – redaguje spójny opis krajobrazu lub dzieła sztuki; – stosuje różnorodne formy językowe w wypowiedziach	– interpretuje teksty o pięknie, wskazując wartości i przesłanie; – ocenia postawy bohaterów wobec sztuki i przyrody; – analizuje język opisu; – redaguje dłuższe wypowiedzi refleksyjne	– tworzy twórcze teksty inspirowane pięknem (wiersze, eseje, opisy artystyczne); – przygotowuje projekty (album, prezentacja, wystawa); – samodzielnie poszukuje tekstów literackich i kulturowych o pięknie; – łączy refleksję literacką z własną twórczością

Uczeń jest zobowiązany do znajomości treści lektur lub ich fragmentów („Pan Tadeusz”, „Quo vadis”) omawianych w danym okresie edukacyjnym.